

Deel 1

Verbonden in de Bijbel

Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

Inleiding

In dit boekje gaan we een onderzoek doen naar wat de Bijbel nu eigenlijk zegt over verbonden. ‘Verbond’ is een woord waar veel over gediscussieerd wordt en waar ook veel onenigheid over bestaat. Laten we proberen zo onbevangen mogelijk naar de Schrift te gaan en zien wat die ervan zegt.

Het is onmogelijk om alle Bijbelteksten waarin het woordje ‘verbond’ voorkomt in dit boekje te bespreken. Daarvoor komt het woord eenvoudigweg te veel voor. We kunnen wel proberen globaal een lijn te ontdekken. Daar is dit boekje voor bedoeld, zoals elk deeltje in deze serie: om richtlijnen aan te geven. De lezer zal zelf verder moeten onderzoeken.

Het Hebreeuwse woordje voor ‘verbond’ is *beriet*. ‘Een verbond sluiten’ is de vertaling van een Hebreeuwse zin, die ‘een verbond snijden’ betekent. Misschien heeft dat wel iets te maken met de wijze waarop God in een verbond met Abraham trad. Aan Abraham werd door God de belofte gedaan dat hij het land Kanaän in bezit zou krijgen (Gen. 15:8). Toen Abraham vervolgens vroeg hoe hij dat dan zou weten, dat hij dat in bezit zou krijgen, droeg God Hem op om een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif te brengen. (Gen. 15:9). Dat deed Abraham en vervolgens deelde hij die allemaal, behalve de vogels, middendoor en legde de helften tegenover elkaar. Toen er vervolgens een diepe slaap op Abraham viel, ging er, nadat God Zijn belofte van het land opnieuw aan Abraham gedaan had, een rokende oven en een brandende fakkel tussen die stukken door. Dat was de wijze waarop God het verbond met Abraham sloot.

‘Op die dag sloot de HEERE een verbond met Abram’ (Gen. 15:18).

Daar staat dus in het Hebreeuws heel toepasselijk dat de Heere een verbond met Abram sneed.

Iets dergelijks zien we in Jeremia 34:18 en 19 waar de overtreders van hen die in een verbond met God waren getreden, worden bestraft.

*'Ik zal de mannen die Mijn verbond hebben overtreden, die de woorden van het verbond dat zij voor Mijn aangezicht gemaakt hadden, niet gestand hebben gedaan, maken als **het kalf dat zij in tweeën hebben gesneden** en tussen de stukken waarvan zij zijn doorgedaan, namelijk de vorsten van Juda, de vorsten van Jeruzalem, de hovelingen, de priesters en de hele bevolking van het land, die allen tussen de stukken van het kalf zijn doorgedaan. (Jer. 34:18, 19).*

Voor het verbond dat werd 'gemaakt' en het kalf dat in tweeën werd 'gesneden', wordt hetzelfde Hebreeuwse woordje *karat* gebruikt.

Het Griekse woordje voor 'verbond' is *diathèkè*. Dat komt van een werkwoord dat 'apart zetten', 'regelen', of 'verordenen' betekent.

Er wordt in de Bijbel veelvuldig over verbonden gesproken. We zouden het volgende onderscheid kunnen maken:

- a. Mensen die onderling een verbond maken
- b. Mensen die in een verbond met God willen treden
- c. God Die een verbond met mensen maakt.

Van mensen die onderling een verbond met elkaar maken kunnen we de volgende voorbeelden noemen:

Abraham en Abimelech (Gen. 21:32)

Izak en Abimelech (Gen. 26:28)

Jakob en Laban (Gen. 31:44)

Israël en de Gibeonieten (Joz. 9:7)

David en Jonathan (1 Sam. 18:3)

Voorbeelden van mensen die in een verbond met God willen treden zijn:

Jojada (2 Kon. 11:17)

Josia (2 Kon. 23:3)

Hizkia (2 Kron. 29:10)

Ezra en het volk (Ezra 10:3).

We zullen het in dit boekje alleen hebben over de verbonden die God met mensen maakt. En dan denken we vooral aan de verbonden met Adam, Noach, Abraham en Israël.

Hoofdstuk 2

Gods verbond met Adam

Hoewel er in Genesis helemaal nergens van een verbond met Adam wordt gesproken, is er duidelijk wel een wilsbeschikking van de kant van God en er is ook een voorwaarde waar Adam aan moest voldoen. In Hosea is er wel een verwijzing naar het verbond met Adam:

*‘Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers! Zij hebben echter **als Adam het verbond overtreden**. Daar hebben zij trouweloos gehandeld tegenover Mij.’ (Hos. 6:6, 7).*

Israël wordt hier vergeleken met Adam. Zoals Adam het verbond heeft overtreden, zo deed Israël dat ook. Er zijn heel veel leerzame parallellen te trekken tussen Adam en Israël. Een daarvan is dus het overtreden van een verbond. Beiden stonden in een bijzondere relatie tot God; beiden overtraden ze het verbond, dat God met hen gemaakt had, zoals we hier lezen.

Op het verbond met Israël, of liever gezegd, de verbonden met Israël, kom ik later terug. Nu zullen we kijken naar dit verbond met Adam, dat hij, zoals gezegd, overtreden heeft en wat de gevolgen daarvan zijn geweest.

Wat was het doel van de schepping van Adam? Dat is een belangrijke vraag, want in dat doel ligt tevens de inhoud van het verbond met Adam besloten. Dat doel van God in de schepping lezen we al voordat de mens geschapen wordt.

*‘En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij **heersen** over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen!’ (Gen. 1:26).*

God schiep de mensen naar Zijn Beeld met het doel om te heersen. Dat is ook de opdracht die Hij hen gaf nadat zij geschapen waren.

*'En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en **onderwerp haar**, en **heers over** de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen! En God zei: Zie Ik geef u al het zaaddragende gewas dat op heel de aarde is, en alle bomen waaraan zaaddragende boomvruchten zijn; dat zal u tot voedsel dienen. Maar aan al de dieren van de aarde, aan alle vogels in de lucht en aan al wat over de aarde kruipt, waarin leven is, heb Ik al het groene gewas tot voedsel gegeven. En het was zo. (Gen. 1:27-30).*

Dit is de opdracht; heersen. Die heerschappij moest er natuurlijk wel zijn zoals God het bedoelde. Hij had Adam en Eva naar Zijn Beeld geschapen en dat had Hij niet voor niets gedaan. Zij waren de beelddraggers van God op aarde. Zij representeerden Zijn Koningschap. God was de ware Heerser; zij voerden die heerschappij uit. Zij moesten de schepping bewaren en bewaken op een rechtmatige wijze.

Behalve deze opdracht tot heersen kregen Adam en Eva een rijke belofte en een gebod. In feite staat hier de inhoud van het verbond.

'En de HEERE God gebod de mens: Van alle bomen van de hof mag u vrij eten, maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven. (Gen. 2:16, 17).

In het geval van gehoorzaamheid zouden zij blijven leven en in gemeenschap met God blijven wandelen om hun taak om te heersen te volvoeren. In het geval van overtreding zouden zij de dood sterven. De kern van dit verbond zit hem niet zozeer in het al dan niet eten van een vrucht, maar in de heerschappij over Gods schepping. Als we die

dimensie missen, dan missen we het grootste deel van de inhoud van de Schrift. Adam en Eva kregen de opdracht om te heersen. Indien zij het gebod overtraden, zouden zij niet alleen de dood sterven, maar ook de heerschappij over de aarde uit handen geven. Over die heerschappij gaat het in de Bijbel.

Het verbond werd overtreden. Dat lezen we in Hosea 6:7 en dat lezen we in Genesis 3. De vrouw wordt verleid door de slang en het eind is dat zij at van de vrucht waarvan God gezegd had dat dit niet mocht:

‘en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en hij at ervan.’ (Gen. 3:6).

Dit was niet zomaar een wat onschuldig eten van een vrucht die er mooi uitzag. God had een reden om het eten ervan te verbieden. Het was de boom van kennis van goed en kwaad. Waarschijnlijk zou deze vrucht het mensenpaar een kennis gegeven hebben die de rechtvaardige heerschappij over de aarde in ernstig gevaar zou brengen.

Het gevolg van de overtreding is niet alleen de intrede van de dood in al wat leeft in de schepping, maar tegelijkertijd heeft de mens de heerschappij uit handen gegeven. Dat hoort bij elkaar. De dood is niet een verschijnsel dat bij het leven ‘hoort’. De dood is een heersende macht, bijna aan te duiden als een persoonlijkheid. De dood hangt als een verstikkende sluier over de schepping. De macht van de dood is niet in handen van de mens; de mens heeft de heerschappij uit handen gegeven aan een ander, die wel de macht heeft over de dood. De dood is in de macht van de huidige heerser in deze schepping, de slang, die er voortdurend mee bezig is om God van de troon te stoten en zelf de absolute heerschappij te krijgen. Dat de macht van de dood in handen van de boze is lezen we bijvoorbeeld in Hebreeën 2:14.

*‘Omdat nu die kinderen van vlees en bloed zijn, heeft Hij eveneens daaraan deel gehad om door de dood **hem die de macht over de***

dood had– dat is de duivel– teniet te doen, en allen te verlossen die door angst voor de dood gedurende heel hun leven aan slavernij onderworpen waren.'

Niet de mens, maar de satan is de huidige heerser over de wereld. De mens denkt dikwijls dat hij Gods rentmeester is, maar die titel is hij kwijtgeraakt en door zijn dwaze daden, maakt hij de boel alleen nog maar erger. Het is nog erger; door te menen dat de mens rentmeester is van Gods schepping ontkent hij zijn gevallen staat en meent hij aan zijn oorspronkelijke roeping te kunnen voldoen. Niet de mens, maar de satan is de god van deze eeuw. En zonder de verlichting door het Evangelie is de mens verblind.

*'Maar in het geval dat ons Evangelie nog bedekt is, dan is het bedekt in hen die verloren gaan. Van hen, de ongelovigen, geldt dat **de god van deze eeuw** hun gedachten heeft verblind, opdat de verlichting met het Evangelie van de heerlijkheid van Christus, Die het beeld van God is, hen niet zou bestralen.'* (2 Kor. 4:3, 4).

Hij is de 'aanvoerder van de macht in de lucht' (Ef. 2:2). Omdat hij dat is, krijgen we een wapenrusting aangereikt; om stand te kunnen houden tegen zijn listige verleidingen (Ef. 6:11). Vanwege zijn heerschappij hebben de gelovigen een strijd te strijden.

'Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk¹, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten.' (Ef. 6:12).

Vanwege deze heerschappij van de satan heerst de dood. In Romeinen 5 wordt de dood bijna als een zelfstandige macht aangeduid.

¹ Hier staat hetzelfde woord als in 2 Kor. 4:4, waar het met 'eeuw' vertaald is.

'Toch heeft de dood geregeerd van Adam tot Mozes toe, ook over hen die niet gezondigd hadden met eenzelfde overtreding als Adam, die een voorbeeld is van Hem Die komen zou.' (Rom. 5:14).

Dit regeren van de dood is niet zomaar beeldspraak. Het is een duistere werkelijkheid. Toen Adam door de zonde de heerschappij over de schepping verkwanselde, kwam die in handen van de vorst van de duisternis. Onder zijn heerschappij regeert de dood. Dat is wat we zien. Op allerlei manieren probeert de god van deze eeuw onze zinnen te verblinden. Hij probeert ons wijs te maken dat de dood helemaal geen dood is, maar een doorgang naar het eeuwige leven of iets dergelijks. Dat zijn ellendige leugens. De dood is een kwade, donkere en duistere macht, die als een donkere schaduw de schepping in zijn greep houdt en levens letterlijk verwoest.

Hoofdstuk 3

Gods verbond met Adam, de vervulling

Gods verbond met Adam werd door de mens verbroken. Wat betekent dit? Betekent dit nu dat God de mens aan zijn lot overlaat onder de heerschappij van de slang? Betekent dit dat God machteloos toeziet hoe Zijn schepping verloren gaat, door deze zwakke en onbezonnen daad van de mens? Betekent dit dat de dood een einde heeft gemaakt aan alles? Betekent dit dat de dood het laatste woord heeft en voor altijd zal hebben? Blijft de dood regeren onder de aanvoering van de satan?

Op al deze vragen is een heel duidelijk antwoord: nee! Dat is het Evangelie. Dat is de goede boodschap. God antwoordt nu met een reeks verbonden, die allemaal in het teken staan van Zijn heilsplan om Zijn schepping onder de rechtmatige heerser, de mens, terug te brengen. Dit is heel belangrijk om te zien. God had de mens geschapen naar Zijn Beeld om hem over Zijn schepping te laten heersen. Dat was Gods doel. Dat is ook Zijn doel waar Hij op aarde nog steeds naar toe werkt. Dat plan, die oorspronkelijke doelstelling, lijkt volkomen in de war gebracht en onhaalbaar. Toch is dat het wat we bij het lezen en bestuderen van de Schrift voortdurend in de gaten moeten houden.

‘De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.’
(Ps. 138:8).

God laat de werken van Zijn handen niet los. Hij laat ze niet varen. Hij wist, ook bij de schepping, wel wat Hij van Zijn maaxsel had te wachten (Ps. 103:14). De ontrouw van de mens kan de trouw van God niet in de weg zitten. Dat is een onveranderlijke waarheid.

‘Want wat is het geval? Als sommigen ontrouw zijn geweest, zal hun ontrouw de trouw van God toch niet tenietdoen? Volstrekt niet!’ (Rom. 3:3, 4).

De ontrouw van mensen kan de trouw van God niet tenietdoen. Dat is de basis voor onze zekerheid dat God tot Zijn doel komt.

Na de val van Adam en Eva is de schepping onder de macht van een ander gekomen, van een duistere macht. Het is een voor het oog totaal onmogelijke situatie geworden zonder enige hoop. Hoe kan God de heerschappij nu weer aan de mens teruggeven zonder dat Hij Zelf Zijn eigen Woord en verbond verbreekt? Hij had gesproken dat de mens de dood zou sterven. Het is vast wel in Zijn vermogen om dit met een enkel Woord van Zijn macht ongedaan te maken, maar dan is Hij ontrouw aan wat Hij had gesproken. God is een 'God, Die niet liegen kan'. (Tit. 1:2). Hij kan niet ontrouw zijn aan Zijn eigen Woord! Hoe maakt hij Genesis 1:26 dan waar?

'Laten zij heersen'.

Over die vraag gaat dit boekje. We zullen zien dat het antwoord daarop ligt in een reeks verbonden waarvan Jezus Christus de Inhoud is.

Een belangrijke schakel in dit antwoord is Psalm 8.

'Een psalm van David, voor de koorleider, op 'De Gittith'. HEERE, onze Heere, hoe machtig is Uw Naam op de hele aarde! U Die Uw majesteit getoond hebt boven de hemel. Uit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U een sterk fundament gelegd, omwille van Uw tegenstanders, om de vijand en wraakzuchtige te laten ophouden. Als ik Uw hemel zie, het werk van Uw vingers, de maan en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt, wat is dan de sterveling, dat U aan hem denkt, en het mensenkind, dat U naar hem omziet? Toch hebt U hem weinig minder gemaakt dan de engelen en hem met eer en glorie gekroond. U doet hem heersen over de werken van Uw handen, U hebt alles onder zijn voeten gelegd: schapen en runderen, die allemaal, en ook de dieren van het veld, de vogels in de lucht en de vissen in de zee, al

wat over de paden van de zeeën gaat. HEERE, onze Heere, hoe machtig is Uw Naam op de hele aarde! (Ps. 8:1-10).

Hier lijkt met name in vers 7 een rechtstreekse verwijzing naar Genesis 1. Het 'mensenkind' in vers 5 is letterlijk 'de zoon van Adam' en wijst ons op de Mensenzoon, of Zoon des Mensen. De vijand en wraakzuchtige is de grote tegenstander die de mens in het verderf heeft gestort met zijn boze verleidingen.

In deze Psalm zien we de overgang van de heerschappij uit handen van de eerste mens Adam in handen van de god van deze eeuw en weer terug in de handen van de laatste Adam (1 Kor. 15:45).

Dat is de uitleg die Paulus er in de brief aan de Hebreëen aan geeft. In dat gedeelte spreekt hij over 'de komende wereld' (Heb. 2:5). Hij zegt dat God die niet aan de engelen heeft onderworpen. Daarmee haakt hij in op het onderwerp waar hij in hoofdstuk 1 was begonnen.

'Hij is zoveel meer geworden dan de engelen'.

Dat is het thema waar Paulus in dat eerste gedeelte steeds weer op hamert. Christus is meer of beter geworden dan de engelen. Daarin past dan ook de uitspraak van vers 5.

'Want Hij heeft de komende wereld, waarover wij spreken, niet onderworpen aan de engelen.' (Heb. 2:5).

Dus Paulus geeft aan dat hij hier spreekt over een komende wereld en dan gaat hij vervolgens verder met een citaat uit Psalm 8.

'Maar iemand heeft ergens getuigd: Wat is de mens, dat U aan hem denkt, of de mensenzoon, dat U naar hem omziet? U hebt hem voor korte tijd minder gemaakt dan de engelen; met heerlijkheid en eer hebt U hem gekroond. U hebt hem gesteld over de werken van Uw handen'. (Heb. 2:6, 7)

Dit 'ergens' is in Psalm 8. Hier staat dus dat 'de mensenzoon', en dit is dus 'de Zoon des mensen', voor korte tijd minder is gemaakt dan de engelen.

Dit verklaart Hebrëeën 1:4. Hoe kan de Erfgenaam (Heb. 1:2) meer geworden zijn dan de engelen, anders dan dat Hij eerst minder is gemaakt?

Hoe is Hij dan minder gemaakt dan de engelen? Die vraag wordt in vers 9 beantwoord en uitgelegd.

'Maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eer gekroond, Die voor korte tijd minder dan de engelen geworden was, vanwege het lijden van de dood, opdat Hij door de genade van God voor allen de dood zou proeven.' (Heb. 2:9).

Dus van de Zoon wordt hier het volgende gezegd:

1. Hij is meer geworden dan de engelen (Heb. 1:5).
2. Hij is door God eerst voor een korte tijd minder gemaakt dan de engelen (Heb. 2:7). Dat is dus ook de reden dat Hij meer kon worden dan de engelen. Na Hebrëeën 1:4 gaat het over de opstanding. Daarom lezen we in de verklaring van vers 7 over Zijn dood.
3. Hij was voor korte tijd minder geworden dan de engelen, vanwege het lijden van de dood (Heb. 2:9).

Christus is minder geworden dan de engelen in Zijn dood, maar meer dan de engelen in Zijn opstanding. Dat 'meer' komt tot uiting in vers 13 van hoofdstuk 1.

'En tegen wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden neergelegd heb als een voetbank voor Uw voeten?' (Heb. 1:13).

Over dit vers, dat overigens een citaat is uit Psalm 110, is veel te zeggen. Maar we beperken ons nu even tot ons doel. Christus blijft niet altijd in Zijn verheven positie aan Gods rechterhand. Het werk is nog niet klaar. Er is een 'totdat'. Hij blijft daar totdat Zijn vijanden Hem gezet zijn tot een voetbank voor Zijn voeten. Dat wordt nader beschreven in vers 7, nadat Paulus heeft gezegd dat Hij minder gemaakt was dan de engelen.

'Met heerlijkheid en eer hebt U hem gekroond. U hebt hem gesteld over de werken van Uw handen' (Heb. 2:7).

Dit is feitelijk het vervolg in Psalm 8. Daar wordt het zo verwoord:

'U doet hem heersen over de werken van Uw handen, U hebt alles onder zijn voeten gelegd: schapen en runderen, die allemaal, en ook de dieren van het veld, de vogels in de lucht en de vissen in de zee, al wat over de paden van de zeeën gaat. (Ps. 8:7-9).

Met ogen van het geloof zien wij Jezus met heerlijkheid en eer gekroond. Maar wat wij nog niet zien, is dat Hij Hem gesteld heeft over de werken van Zijn handen. Dat is de essentie van vers 8 in Hebreeën 2.

*'Alle dingen hebt U onder zijn voeten onderworpen. Want bij het onderwerpen van alle dingen aan Hem heeft Hij niets uitgezonderd dat Hem niet onderworpen is. Nu zien wij echter **nog niet** dat Hem alle dingen onderworpen zijn.'* (Heb. 2:8).

Waarom zien we nog niet dat Hem alle dingen onderworpen zijn? Waarom zien we Hem nog niet heersen over de werken van Zijn handen? Waarom zien we Zijn vijanden nog niet neergelegd als een voetbank voor Zijn voeten?

Omdat het nog geen werkelijkheid is. Omdat het Koninkrijk der hemelen nog niet is gekomen. Christus is wel gekroond; maar Hij oefent Zijn Koningschap nog niet uit op aarde. Dat komt nog. Als Hij

komt, dan herneemt Hij als de laatste Adam de heerschappij die aan de eerste Adam was ontfutseld. Met die heerschappij vervult Christus het verbond met Adam. Door de zonde van Adam werd de dood de wereld ingebracht. Christus is de dood gestorven en wederom in de wereld ingebracht als de Eerstgeborene uit de doden (Heb. 1:6). Dat wijst op Zijn opstanding. Waar de eerste Adam de oorzaak was van de dood is de laatste Adam de oorzaak van het Leven in de nieuwe schepping.

Dit is de les van Psalm 8. Christus Zelf houdt ons voor dat van Hem geschreven staat in de Wet van Mozes, in de Profeten en de Psalmen. Zo onderwijst Paulus ons dus ook dat we Psalm 8 moeten lezen: met het oog op Christus.

Hoofdstuk 4

Gods verbond met Noach

Na de val van Adam ging het snel bergafwaarts met de mens. De aarde werd mede door een schandelijke val van Gods zonen (Gen. 6:2) totaal verdorven.

‘Maar de aarde was verdorven voor Gods aangezicht en de aarde was vol met geweld.’ (Gen. 6:11)

Het kwaad was zo groot dat God besloot de aarde door een zondvloed te reinigen van al het kwaad. Slechts één man met zijn huisgezin werd in een ark behouden van het water.

‘Noach vond genade in de ogen van de HEERE.’ (Gen. 6:8).

Nog voordat Noach met zijn huisgezin de ark inging en nog voordat de bronnen van de afgrond en de sluizen van de hemel werden geopend beloofde God dat Hij een verbond met Noach op zou richten. Er zou een nieuw begin komen. Dat nieuwe begin blijkt uit het feit dat van al wat er leefde twee van elk in de ark moesten komen om ze in leven te houden gedurende de vloed en daarna.

*‘En Ik, zie, Ik ga een watervloed over de aarde brengen om alle vlees waarin een levensgeest is, van onder de hemel te gronde te richten; alles wat op de aarde is, zal de geest geven. **Maar met u zal Ik Mijn verbond maken**; en u moet in de ark gaan, u, uw zonen, uw vrouw en de vrouwen van uw zonen met u. En u moet van al wat leeft, van alle vlees, twee van elk in de ark laten komen om ze met u in leven te houden: een mannetje en een vrouwtje moeten het zijn.’ (Gen. 7:17-19).*

In hoofdstuk 9 lezen we over dit verbond dat God met Noach maakte.

'En God zei tegen Noach en zijn zonen met hem: En Ik, zie, Ik maak Mijn verbond met u, met uw nageslacht na u, en met alle levende wezens die bij u zijn: de vogels, het vee en alle dieren van de aarde met u; van alles wat uit de ark is gegaan, tot alle dieren van de aarde toe.' (Gen. 9:9, 10).

'Ik maak Mijn verbond met u, dat niet meer alle vlees door het water van een vloed zal worden uitgeroeid, en dat er geen vloed meer zal zijn om de aarde te gronde te richten.' (Gen. 9:11).

'Het zal gebeuren, als Ik wolken boven de aarde breng en de boog in de wolken gezien wordt, dat Ik aan Mijn verbond zal denken, dat er is tussen Mij en u en alle levende wezens van alle vlees. Het water zal niet meer tot een vloed worden om alle vlees te gronde te richten. Als deze boog in de wolken is, zal Ik hem zien, en denken aan het eeuwig verbond tussen God en alle levende wezens van alle vlees dat op de aarde is.' (Gen. 9:14-16).

In de eerste plaats merken we op dat God van dit verbond spreekt als **Mijn** verbond. Dit verbond is van Hem. Hij stelt de voorwaarden en geeft de beloften.

Ten tweede wordt dit verbond niet alleen met Noach opgericht. Ook de titel van dit hoofdstuk heb ik 'Gods verbond met Noach' genoemd, maar eigenlijk klopt dat niet. Dit verbond is veel breder. Het is opgericht met Noach, zijn zonen, hun nageslacht en alle dieren van de aarde. In dit verbond met Noach wordt de gehele aardse schepping begrepen. In elk geval omvat het alle mensen.

Ten derde lezen we de inhoud van het verbond als een belofte. Die belofte staat in vers 11 en houdt in dat de aarde nooit meer door een vloed te gronde zou worden gericht.

Ten vierde lezen we dat dit verbond een teken heeft. Dat geldt voor meerdere verbonden die we zullen zien. Het verbond met Adam had geen teken; maar dit verbond heeft als teken de regenboog.

De boog is het teken van het verbond tussen God en de aarde (Gen. 9:13). We zien ook hier dat dit veel breder is dan een teken tussen God en Noach of tussen God en de mensen. Het is een teken van het verbond tussen God en de gehele aarde en al wat daarop leeft.

Het is een teken dat gezien moest worden. Zodra er zelfs maar een dreiging van een vloed is, zal de boog verschijnen (Gen. 9:14) en door iedereen gezien worden.

Niet alleen door de mensen wordt de boog gezien; God Zelf zal hem aanzien om te gedenken aan Zijn verbond met alle levende wezens op de aarde.

Ten vijfde noemt God dit verbond een 'eeuwig' verbond. De Hebreeuwse uitdrukking is *beriet olam*. Het verbond van de *olam*. Het begrip *olam* is equivalent aan *aioon* in het Grieks. We moeten hierbij niet denken aan het traditionele begrip van de eeuwigheid. Een *olam* of *aioon* is een wereldtijdperk van al dan niet bekende duur. Het verbond met Noach is een verbond met betrekking tot die *olam* en dat betekent dan niet 'eeuwigdurend' in de zin van nooit ophoudend.

De situatie was op aarde na de zondvloed gewijzigd, maar er waren ook overeenkomsten met de situatie ervoor.

Een overeenkomst is Genesis 9:1.

'Toen zegende God Noach en zijn zonen en Hij zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk en vervul de aarde!' (Gen. 9:1).

Hoewel dit dan misschien niet gelijk binnen de kaders van het verbond stond was dit wel een opdracht aan Noach en zijn nageslacht. Vergelijk dit met Genesis 1:28.

*'En God zegende hen en God zei tegen hen: **Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over***

de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!’ (Gen. 1:28).

Hieruit wordt duidelijk dat God in Noach een nieuw begin wilde maken.

Iets wat zich onderscheid van de situatie onder het verbond met Adam is het feit dat nu ook vlees als voedsel voor de mensen mocht dienen.

‘Alles wat zich beweegt, waarin leven is, zal u tot voedsel dienen; Ik heb het u allemaal gegeven, evenals het groene gewas.’ (Gen. 9:3).

Het vervolg wijst ons dat vlees met bloed niet gegeten mocht worden. Hiernaar verwijzen de instructies die Paulus en Barnabas voor de heidenen meekregen van de vergadering in Jeruzalem.

‘Want het heeft de Heilige Geest en ons goed gedacht u verder geen last op te leggen dan deze noodzakelijke dingen: dat u zich onthoudt van afgodenoffers, van bloed, van het verstikte en van hoererij. Als u zich ver van deze dingen houdt, zult u juist handelen. Vaarwel.’ (Hand. 15:28, 29).

Ten tijde van Noach was er nog geen onderscheid tussen Israël en de volkeren. Dit gebod van het niet eten van vlees met het bloed gold iedereen. In Handelingen was er duidelijk wel sprake van het verschil tussen Israël en de heidenen. De prediking van Paulus over de rechtvaardiging door het geloof viel terug op de situatie voor Abraham. Ook toen werden ‘de heidenen’ buiten Israël om gerechtvaardigd. Israël was er toen nog niet eens. En in feite konden de heidenen zo dan ook niet genoemd worden.

In Genesis 9 was er geen onderscheid en in Handelingen 15 gaat het erom hoe men met dit onderscheid om moest gaan. Hierin valt men terug op het verbond met Noach.

Hoofdstuk 5

Het verbond met Abram

Gods verbond met Noach was eenzijdig. Het was als een belofte. Van de kant van de mens kon dat verbond niet verbroken worden en God Zelf verbreekt geen verbonden. Hij blijft trouw aan Zijn Woord.

Toch voldeed de mens niet aan de opdracht om de aarde te vervullen (Gen. 9:1). In Babel kwam er een regelrechte opstand tegen God. De torenbouw van Babel was geen zonde in die zin dat de mensen dachten op eigen wijze de hemel te kunnen bestormen, maar dat er een afgodendienst ontstond waarvan de toren de tempel was. De stichter van deze godsdienst en de leider in deze rebellie was Nimrod, wiens naam de opstand al in zich draagt.

God had bekendgemaakt dat de lijn van Sem het beloofde vrouwenzaad zou brengen. Sem betekent 'naam'. Uit hem zou de Naam voortkomen, waardoor wij moeten zalig worden (Hand. 14:12). De mensen dachten anders en de gebeurtenissen die in Genesis 11 beschreven staan hebben een enorme impact gehad. De mensen verwierpen Gods Naam en verkozen er één voor zichzelf.

'En zij zeiden: Kom, laten wij voor ons een stad bouwen, en een toren waarvan de top in de hemel reikt, en laten we voor ons een naam maken, anders worden wij over heel de aarde verspreid!'
(Gen. 11:4).

De zonde was het maken van een naam voor hunzelf. Het doel was om niet over de gehele aarde verspreid te worden, hetgeen Gods doel juist wel was (Gen. 9:1). Dat woordje 'maken' komt in vers 6 nog tweemaal terug. De HSV vertaalt dit vers erg vrij, waardoor de relatie met vers 4 helemaal verloren is gegaan. De SV zegt:

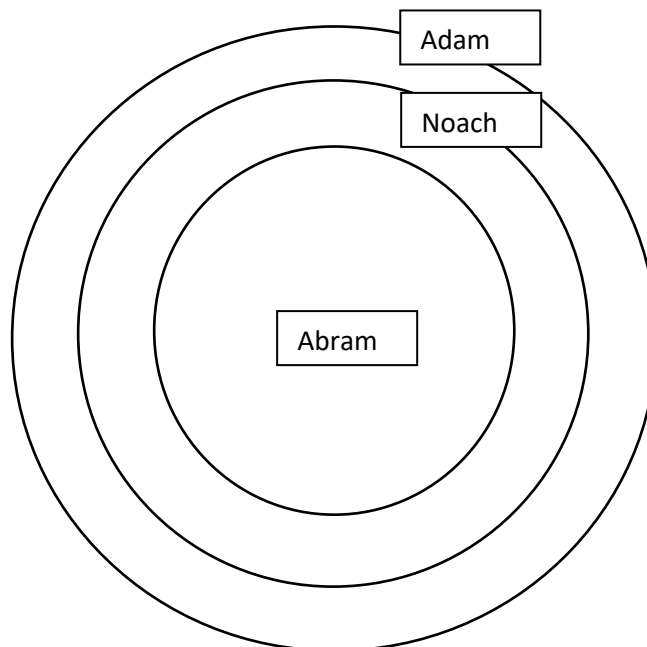
*'En de HEERE zeide: Ziet, zij zijn enerlei volk, en hebben allen enerlei spraak; en dit is het, dat zij beginnen **te maken**; maar nu,*

zoude hun niet afgesneden worden al wat zij bedacht hebben te maken? (Gen. 11:6, SV).

Dit maken wijst op die naam voor zichzelf en niet zozeer op de stad en de toren. De naam voor henzelf was de kern van de opstand. De stad en de toren waren het uitvloeisel daarvan.

Omdat de mens ongehoorzaam was aan het gebod om de aarde te vervullen, zorgde de Heere daar Zelf voor. Hij verstrooide hen door hun spraak te verwarren (Gen. 11:9).

Het verbond met Noach en zijn nageslacht en de aarde blijft overeind, maar God gaat nu een verbond binnen dit verbond sluiten om dit waar te maken. Het klinkt misschien wat verwarrend, maar het verbond dat God met Abram sloot lag binnen het verbond met Noach. We kunnen het visualiseren door cirkels. Het verbond dat God met Noach sloot lag binnen het verbond met Adam en het verbond dat God daarna met Abram sloot lag weer binnen het verbond met Noach.

Dit verbond met Abram sloot God met het doel om het verbond met Noach en daarmee het verbond met Adam waar te gaan maken. De verbonden staan niet allemaal op zichzelf. Er zit een structuur in.

Naarmate we dit plaatje uit gaan breiden gaan we er steeds meer van zien en wordt het allemaal steeds mooier en wonderlijker.

De roeping van Abram en de beloften aan hem gedaan vinden we al in Genesis 12.

‘De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.’ (Gen. 12:1-3).

Abrams antwoord was er een in het volste vertrouwen.

‘Door het geloof is Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam geweest om weg te gaan naar de plaats die hij tot een erfdeel ontvangen zou. En hij is weggegaan zonder te weten waar hij komen zou. (Heb. 11:8).

In feite is er pas in Genesis 15 sprake van een verbond met Abram, maar dat grijpt duidelijk terug op zijn roeping in Ur der Chaldeeën. Hij werd weggeroepen met de belofte dat hij een erfdeel zou ontvangen. Hem werd een land beloofd en daarin zou hij tot een vader van een groot nageslacht worden.

Het feit dat een verbond dat God sluit met mensen altijd het karakter van een belofte heeft zien we ook in de uitdrukking ‘de verbonden van de belofte’ (Ef. 2:12) en als Paulus het over zijn broeders naar het vlees heeft associeert hij de verbonden ook met de beloften.

*‘Zij zijn immers Israëlieten; voor hen geldt de aanneming tot kinderen en de heerlijkheid en **de verbonden** en de wetgeving en de eredienst en **de beloften.**’ (Rom. 9:4).*

Het verbond dat God met Abram sluit is dus de belofte van een land.

'Verder zei Hij tegen hem: Ik ben de HEERE, Die u uit Ur van de Chaldeeën geleid heeft, om u dit land te geven om het in bezit te hebben. Hij zei: Heere HEERE, waardoor zal ik weten dat ik het in bezit zal krijgen? Hij zei tegen hem: Haal voor Mij een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. Hij haalde al deze dieren voor Hem, deelde ze doormidden en legde de stukken tegenover elkaar; de vogels deelde hij echter niet. Er kwamen roofvogels op de kadavers af, maar Abram joeg die weg. En het gebeurde, toen de zon bijna onderging, dat er een diepe slaap op Abram viel. En zie, een grote, schrikwekkende duisternis viel op hem. Toen zei God tegen Abram: Weet wel dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land dat niet van hen is; zij zullen hen dienen en men zal hen vierhonderd jaar onderdrukken. Maar ook zal Ik over het volk dat zij zullen dienen, rechtspreken en daarna zullen zij met veel bezittingen wegtrekken. Maar ú zult in vrede tot uw vaderen heengaan; u zult in goede ouderdom begraven worden. De vierde generatie zal hier terugkeren, want de maat van de ongerechtigheid van de Amorieten is tot nu toe niet vol. En het gebeurde dat de zon onderging en het donker werd; en zie, er was een rokende oven en een brandende fakkel, die tussen die stukken doorging. Op die dag sloot de HEERE een verbond met Abram, en zei: Aan uw nageslacht heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af tot aan de grote rivier, de rivier de Eufraat: de Kenieten, de Kenezieten, de Kadmonieten, de Hethieten, de Ferezieten, de Refaïeten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Girgasiëten en de Jebusieten. (Gen. 15:7-21).

In deze verbondssluiting met Abram vertelt God wat er met zijn nageslacht zou gebeuren in de nabije toekomst. Het zou erop gaan lijken dat God helemaal niet trouw zou zijn aan dit verbond. Zijn nageslacht zou verdrukt worden in een vreemd land, maar Hij zou het gaan verlossen op het moment dat de ongerechtigheid van de

Amorieten wel vol zou zijn. Hij gebruikt de belofte aan Abram van een groot nageslacht en een land om in te wonen ook als een oordeel over de volken die Zijn land verontreinigen.

De eerste keer dat God hier spreekt over een verbond met Abram gaat het over een land. Het is het land dat zich uitstrekt van de rivier van Egypte tot aan de Eufraat.

Deze verbondssluiting met Abram volgt op zijn rechtvaardigmaking. Nadat Abram vol ongeloof en weerstand had gereageerd op Gods woorden,

'Ik ben voor u een Schild, uw Loon zeer groot' (Gen. 15:1),

leidt Hij hem naar buiten en laat hem zijn ogen op de sterren richten en zei Hij tot hem:

'Zo talrijk zal uw nageslacht zijn.' (Gen. 15:5).

Abram geloofde God tegen hoop op hoop. Hij zag niet op de omstandigheden, die allemaal tegen deze belofte getuigden, maar hij stelde zijn vertrouwen op een God Die doden levend maakt.

Het verbond dat God met Abram sluit heeft dus in zekere zin niets met deze gebeurtenis te maken. Abram geloofde God, zoals Abel, Henoch en Noach voor hem geloofd hadden (Heb. 11:4-7). Hierdoor werden zij rechtvaardigen.

De verbondssluitingen hebben niet zozeer te maken met het persoonlijk geloof, maar juist meer met Gods handelen op aarde en Zijn grote doel in de verlossing van de gehele schepping in Christus Jezus, onze Heere.

Dit gedeelte in Genesis 15 staat niet los van Genesis 17. Vooral daar wordt dit verbond verder uitgewerkt.

'Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan Abram en zei tegen hem: Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u, en u uitermate talrijk maken. Toen wierp Abram zich met het gezicht ter aarde en God sprak met hem: Wat Mij betreft, zie, Mijn verbond is met u! U zult vader worden van een menigte volken. U zult niet meer Abram heten, maar uw naam zal Abraham zijn, want Ik zal u vader van een menigte van volken maken. Ik zal u uitermate vruchtbaar maken: Ik zal u tot volken maken en er zullen koningen uit u voortkomen. Ik zal Mijn verbond maken tussen Mij, u en uw nageslacht na u, al hun generaties door, tot een eeuwig verbond, om voor u tot een God te zijn, en voor uw nageslacht na u. Ik zal aan u en uw nageslacht na u het land waar u vreemdeling bent, heel het land Kanaän, als eeuwig bezit geven. Ik zal hun tot een God zijn.' (Gen. 17:1-8).

Ten eerste zien we van dit verbond dat God het tot driemaal toe **Mijn verbond** noemt. Hij is de Eigenaar ervan.

Ten tweede is dit verbond niet uitsluitend gesloten met Abram, die ik vanaf nu ook Abraham zal noemen. Het verbond wordt opgericht met Abraham en zijn nageslacht. Zoals bij Noach sprak de Heere tot hem en trad Hij in een verbond met hem, maar het betrof ook zijn nakomelingen.

Ten derde houdt dit verbond verschillende beloften in:

1. Abraham zou een vader van een menigte van volken worden. Vandaar de verandering van zijn naam. Deze belofte sluit aan bij Genesis 15:6 waar zijn geloof hem tot gerechtigheid werd gerekend.
2. Hij zou het land Kanaän krijgen. Deze belofte sluit aan bij Genesis 15:7-21.

3. Er zouden koningen uit hem voortkomen. In het bijzonder mogen we hier al vooruitkijken naar dé Koning, Jezus Christus.

Ten vierde hoort er bij dit verbond ook een teken. Dat teken is de besnijdenis. Daarover gaat het volgende hoofdstuk.

Ten vijfde noemt God ook dit verbond, net als het verbond met Noach, een eeuwig verbond. Wat ik daar eerder over schreef, herhaal ik hier. De Hebreeuwse uitdrukking is *beriet olam*. Het verbond van de *olam*. Het begrip *olam* is equivalent aan *aioon* in het Grieks. We moeten hierbij niet denken aan het traditionele begrip van de eeuwigheid. Een *olam* of *aioon* is een wereldtijdperk van al dan niet bekende duur. Het verbond met Abraham is een verbond met betrekking tot die *olam* en dat betekent dan niet 'eeuwigdurend' in de zin van nooit ophoudend.

God sloot met Abraham een verbond. Dat verbond hield een groot nageslacht in, een land om in te wonen en koningen om land en volk te regeren. Dit verbond staat niet op zichzelf; dit verbond is geen doel in zichzelf. Het dient de twee eerdere verbonden. Dat moet je scherp in het oog blijven houden, anders scheur je de Bijbel uit elkaar in allerlei losse partjes en verlies je het geheel uit het oog.

Hoofdstuk 6

De besnijdenis en de grote verwarring

Het verbond dat God met Abraham sloot had ook een teken. Dat is het teken van de besnijdenis. Er wordt van Abraham geëist dat hij het verbond zou houden, zou bewaren of in acht zou nemen. Dat kon hij doen door al wie mannelijk is te besnijden.

‘Verder zei God tegen Abraham: En wat u betreft, u moet Mijn verbond in acht nemen, u en uw nageslacht na u, al hun generaties door. Dit is Mijn verbond dat u moet houden tussen Mij en u en uw nageslacht na u: al wie mannelijk is bij u moet besneden worden. U moet het vlees van uw voorhuid laten besnijden en dat zal een teken zijn van het verbond tussen Mij en u.’ (Gen. 17:9-11).

De besnijdenis gold niet alleen de kinderen van Abraham, maar ook de vreemdeling, die niet tot het nageslacht van Abraham behoorde, als die bijvoorbeeld voor geld gekocht was (Gen. 17:12). Hoewel het teken van de besnijdenis bij het verbond hoort en al Abrahams kinderen besneden moesten worden, betekende dit niet automatisch dat iedere nakomeling van Abraham een kind van de belofte was. Ismaël, het kind van Abraham en Hagar de slavin, werd ook besneden. Ook hij was immers nageslacht van Abraham. Dus het teken van het verbond met Abraham kreeg hij ook. Maar tegelijkertijd zegt God tegen Abraham dat Hij Zijn verbond met Izak op zou richten en niet met Ismaël. Izak was nog niet geboren en naar de mens gesproken was het ook onmogelijk dat hij geboren zou worden; Sara was immers onvruchtbaar. Toch zou juist zij het talrijke nageslacht voor Abraham voortbrengen en zouden er uit haar en niet uit Hagar koningen voortkomen.

‘Verder zei God tegen Abraham: U moet uw vrouw Sarai niet meer Sarai noemen, maar haar naam zal Sara zijn. Want Ik zal haar zegenen, en u ook uit háár een zoon geven; ja, Ik zal haar zo

zegenen dat zij tot volken zal worden; er zullen koningen van volken uit haar voortkomen. (Gen. 17:15, 16).

Hoe Abraham ook bad om Ismaël voor Gods aangezicht te laten leven, God beschikte dat Hij Zijn verbond op zou richten met hem die nog geboren moest worden.

‘God zei: Integendeel, uw vrouw Sara zal u een zoon baren en u moet hem de naam Izak geven. Ik zal Mijn verbond met hem maken, tot een eeuwig verbond voor zijn nageslacht na hem. Wat Ismaël betreft, heb Ik u verhoord. Zie, Ik heb hem gezegend en zal hem vruchtbaar maken en hem uitermate talrijk maken: twaalf vorsten zal hij verwekken en Ik zal hem tot een groot volk maken. Mijn verbond echter zal Ik met Izak maken, de zoon die Sara u volgend jaar op deze vastgestelde tijd zal baren.’ (Gen. 17:19-21).

De besnijdenis is een teken van het verbond dat God met Abraham en een deel van zijn nageslacht maakte. De besnijdenis was een teken, niet het verbond zelf. Daar gingen de Joden keer op keer de fout mee in. Dat de besnijdenis in zichzelf niets te maken had met de rechtvaardiging door het geloof kwam duidelijk aan het licht met de prediking van Paulus. We zullen eerst gaan kijken naar het misverstand dat onder het Joodse volk bestond over de besnijdenis en daarna wat de implicaties waren van de prediking van Paulus.

Het misverstand onder de Joden

De Joden hechtten veel teveel waarde aan het teken van de besnijdenis die hen ervan verzekerde dat zij kinderen van Abraham waren. Toen de Heere Jezus onder hen predikte dat de waarheid hen vrij zou maken, was er meteen verontwaardiging onder zijn hoorders.

‘Jezus dan zei tegen de Joden die in Hem geloofden: Als u in Mijn woord blijft, bent u werkelijk Mijn discipelen, en u zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u vrijmaken.’ (Joh. 8:32).

Deze woorden veroorzaakten toch wel wat consternatie. De Joden voelden zich helemaal niet gebonden. Ze waren immers Abrahams zaad? Waarom zouden ze vrijgemaakt moeten worden? Daarom antwoordden ze hem vragend en klaarblijkelijk ook wel wat beledigd.

'Zij antwoordden Hem: Wij zijn Abrahams nageslacht en zijn nooit slaaf van iemand geweest; hoe kunt U dan zeggen: U zult vrij worden?' (Joh. 8:33).

Op zich was dit een behoorlijk vreemde opmerking uit de mond van het volk dat zuchtte onder het juk van de Romeinen en dat voortdurend te maken heeft gehad met buitenlandse mogendheden die het verdrukten. Denk ook aan de zeventigjarige ballingschap. Nooit iemands slaaf geweest? Dat viel niet vol te houden.

De Heere gaat daar verder niet op in, maar Hij zet wel in duidelijke bewoordingen uiteen dat het hem niet zoveel zegt dat zij Abrahams nageslacht zijn, als zij niet wandelen in overeenstemming met zijn geloof.

'Ik weet dat u Abrahams nageslacht bent, maar u probeert Mij te doden, omdat Mijn woord in u geen plaats krijgt. Ik spreek over wat Ik bij Mijn Vader gezien heb; u doet dus ook wat u bij uw vader gezien hebt. Zij antwoordden en zeiden tegen Hem: Abraham is onze vader. Jezus zei tegen hen: Als u Abrahams kinderen was, zou u de werken van Abraham doen. Maar nu probeert u Mij te doden, een Mens Die de waarheid tot u gesproken heeft, die Ik van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet.' (Joh. 8:37-40).

Nee, dat deed Abraham niet! Abraham geloofde in God, Die de doden levend maakt (Rom. 4:18). Dat is iets heel anders dan jezelf te ergeren aan Zijn Zoon en Hem het zwijgen permanent proberen op te leggen. Dat is wat deze Joden in hun waanidee dat zij kinderen van Abraham waren probeerden te doen. Ze waren dan wel besneden en ze waren dan wel Abrahams kinderen 'naar het vlees' (Rom. 9:2, 4), het baatte

hun niets als zij het geloof van Abraham niet hadden. Dat is ook precies het onderwijs van de apostel Paulus in Romeinen 4. Paulus maakt daar helder dat de rechtvaardiging uit het geloof niet alleen voor de besnijdenis, maar evenzo voor de heidenen is. Het gaat bij het geloof van Abraham helemaal niet om de besnijdenis en de heidenen hoefden zich dus ook helemaal niet te laten besnijden. Het is nog sterker: de besnijdenis moest wandelen (naar het geloof) in de voetstappen van Abraham die niet besneden was (Rom. 4:12).

'Welzalig is de man aan wie de Heere de zonde niet toerekent. Geldt deze zaligspreking nu alleen voor besneden mensen of ook voor onbesneden mensen? Wij zeggen immers dat aan Abraham het geloof gerekend is tot gerechtigheid. Hoe is het hem dan toegerekend? Toen hij besneden was of als een onbesnedene? Niet als besnedene, maar als onbesnedene! En hij heeft het teken van de besnijdenis ontvangen als een zegel van de gerechtigheid van het geloof dat hij had toen hij nog onbesneden was, opdat hij een vader zou zijn van allen die geloven, hoewel zij onbesneden zijn, opdat ook hun de gerechtigheid toegerekend zou worden; en om een vader te zijn van hen die besneden zijn, voor hen namelijk die niet alleen besneden zijn, maar die ook wandelen in de voetsporen van het geloof van onze vader Abraham dat hij had toen hij nog onbesneden was. Want niet door de wet is de belofte aan Abraham of zijn nageslacht gedaan dat hij een erfgenaam van de wereld zou zijn, maar door de gerechtigheid van het geloof.' (Rom. 4:9-13).

Abraham werd gerechtvaardigd toen hij nog niet besneden was. De besnijdenis was een zegel van de gerechtigheid die hij kreeg toen hij nog onbesneden was. Op die manier is hij een vader geworden van allen die geloven, hoewel zij onbesneden zijn en zich ook niet hoefden te laten besnijden.

Degenen die wel besneden waren, moesten wandelen in de voetsporen van het geloof van Abraham toen hij nog niet besneden was. De besnijdenis maakt niet Abrahams kinderen. Het waren

degenen die wandelden in navolging van zijn geloof die onder Israël tot het ware nageslacht werden gerekend. De belofte is niet door de wet, maar door het geloof. Dat gold zowel degenen die niet besneden waren als degenen die dat wel waren. Dat gold voor degenen die uit de heidenen waren als ook degenen die onder de wet waren. Daarin was geen onderscheid. God rekent de rechtvaardigheid niet toe uit de werken, maar uit het geloof. Dat is een waarheid die de meeste Joden met al hun werkheiligheid waren vergeten. Dat verklaart bijvoorbeeld Romeinen 10:3 als Paulus over Israël spreekt.

‘Omdat zij immers de gerechtigheid van God niet kennen en een eigen gerechtigheid tot stand proberen te brengen, hebben zij zich niet aan de gerechtigheid van God onderworpen.’ (Rom. 10:3).

Ook voor degenen die onder de wet waren gold dat zij de gerechtigheid van God, de opstanding van de Heere Jezus, moesten leren kennen. Weliswaar moesten zij de ordinantiën van de wet blijven volgen, net zoals Abraham en zijn nageslacht besneden moesten worden, maar dat bracht hen in zichzelf helemaal niets. Dat moeten we zelf ook goed beseffen als we na gaan denken over de verwarring die er was ontstaan toen Paulus werd uitgezonden tot de heidenen.

De implicaties van de prediking van Paulus

De roeping van Paulus luidde iets nieuws in. Op zich was het al bijzonder dat hij geroepen werd. Hij hoorde dan ook tot een hele andere orde van apostelen, zoals hij zichzelf ook beschrijft. Hij onderscheidt zich van de twaalf en hij weet dat hij niet aan de kenmerken van een apostel voldeed, zoals Petrus omschreef.

‘Het is dus nodig dat een van de mannen die met ons omgegaan zijn gedurende heel de tijd dat de Heere Jezus onder ons in- en uitging, te beginnen met de doop van Johannes tot op de dag waarop Hij van ons opgenomen werd, met ons getuige wordt van Zijn opstanding.’ (Hand. 1:21, 22).

Hier voldeed Paulus helemaal niet aan. Hij werd wel geroepen en gezonden, maar met een ander doel dan deze twaalf apostelen. Hij keerde zich, meestal als de synagoge zich van hem afkeerde, rechtstreeks tot de heidenen. Het geopenbaarde plan van God was dat de zegen van Abraham tot de heidenen kwam door Israël. Daar Israël deze taak verzuimde, werd Paulus geroepen en gezonden met het doel om het volk tot jaloersheid, tot na-ijver op te wekken.

*'Ik zeg dan: Zijn zij soms gestruikeld met de bedoeling dat zij vallen zouden? Volstrekt niet! Door hun val echter is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen **tot jaloersheid te verwekken.**'* (Rom. 11:11).

*'Want tegen u, de heidenen, zeg ik: Voor zover ik de apostel van de heidenen ben, maak ik mijn bediening heerlijk, om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees **tot jaloersheid te verwekken** en enigen uit hen te behouden.'* (Rom. 11:13, 14).

Die jaloersheid zat hem niet zozeer in het feit dat Paulus iets had wat Israël niet had en dat zij dus afgunstig werden, maar het zit hem in feit dat Paulus het werk deed wat Israël had moeten doen. Hij wilde hen tot na-ijver opwekken; dat zij hun taak als volk van God zouden gaan begrijpen en serieus zouden gaan nemen.

De prediking waarmee Paulus naar de heidenen ging was het geloof van Abraham: het geloof in een God Die de doden levend maakt (Rom. 4:17). De toepassing daarvan maakt hij aan het eind van Romeinen 4 en we mogen ervan uitgaan dat dit de kern van zijn boodschap onder de heidenen was.

'En hij heeft aan de belofte van God niet getwijfeld door ongeloof, maar werd gesterkt in het geloof, terwijl hij God de eer gaf. Hij was er ten volle van overtuigd dat God ook machtig was te doen wat beloofd was. Daarom ook is het hem tot gerechtigheid gerekend. Nu is het niet alleen ter wille van hem geschreven dat

het hem toegerekend is, maar ook ter wille van ons, aan wie het zal worden toegerekend, aan ons namelijk die geloven in Hem Die Jezus, onze Heere, uit de doden opgewekt heeft, Die om onze overtredingen is overgeleverd, en opgewekt om onze rechtvaardiging.’ (Rom. 4:25).

Dat was het geloof van de heidenen. Een hartelijk geloof en belijden dat God een God is Die doden levend maakt. Hij heeft Jezus, onze Heere, uit de doden opgewekt. Hij is opgewekt om onze rechtvaardiging. Dat is de navolging van Abraham en dat heeft met de besnijdenis dus niets te maken; dit predikte Paulus onder de heidenen en hij waakte er voortdurend voor dat zij onder de wet gebracht zouden worden.

Hier zat de grote verwarring, zeker voor de Joden. ‘Hoe kan dat nou?’ dachten sommigen uit de Joden. Zalig worden zonder besneden te zijn? Dat ging hun te ver en zij begonnen onder de heidenen iets heel anders te leren.

‘En enigen die uit Judea gekomen waren², leerden de broeders³: Als u niet besneden wordt volgens het gebruik van Mozes, kunt u niet zalig worden.’ (Hand. 15:1).

Dit was voor Paulus en Barnabas echt te gortig en er ontstond een fiks debat.

‘Toen er dan van de kant van Paulus en Barnabas een niet geringe tegenstand en woordenstrijd tegen hen ontstond, bepaalden zij dat Paulus en Barnabas en enkele anderen uit hen in verband met dit geschilpunt naar de apostelen en ouderlingen in Jeruzalem zouden gaan.’ (Hand. 15:2).

Paulus en Barnabas werden naar Jeruzalem gesommeerd om deze zaak met de twaalf apostelen te bespreken. Paulus en Barnabas

² Uit Judea naar Antiochië waar Paulus en Barnabas waren.

³ Uit het vervolg blijkt dat deze broeders gelovigen uit de heidenen zijn.

konden ook in Jeruzalem met blijdschap vertellen over de bekering van de heidenen en de grote werken die God door hen gedaan had. Maar toen zij over het dilemma van de besnijdenis vertelden, ontstond er ook onder de twaalf apostelen en de ouderlingen een heftige discussie.

'Maar, zeiden zij, er zijn er enigen opgestaan onder de aanhangers van de sekte van de Farizeeën die gelovig zijn geworden, die zeggen dat men hen moet besnijden en moet gebieden de wet van Mozes in acht te nemen. En de apostelen en de ouderlingen kwamen bijeen om deze zaak te bezien. En toen daarover een heftige woordenstrijd ontstond, stond Petrus op en zei tegen hen: Mannenbroeders, u weet dat God lang geleden onder ons mij uitgekozen heeft, zodat de heidenen uit mijn mond het woord van het Evangelie zouden horen, en zouden geloven.' (Hand. 15:5-7).

De kern van zijn betoog en wat toen volgde en dat van Jakobus daarna is dat hun de last van de wet niet opgelegd zou worden. Petrus zei heel nuchter dat zij het juk dat zij, Joden, noch hun voorvaders hebben kunnen dragen niet op de zwakke schouders van de heidenen moesten gaan leggen. Uiteindelijk worden wij, Joden, op dezelfde wijze zalig als zij.

'En God, de Kenner van de harten, heeft getuigenis aan hen gegeven door hun de Heilige Geest te geven, evenals aan ons; en Hij heeft geen onderscheid gemaakt tussen ons en hen, en heeft hun hart door het geloof gereinigd. Welnu dan, waarom verzoekt u God door een juk op de hals van de discipelen te leggen dat onze vaders en ook wij niet hebben kunnen dragen? Maar wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus op dezelfde wijze zalig te worden als ook zij. (Hand. 15:8-11).

De heidenen werd de last van de wet niet opgelegd en ze mochten zich dus ook niet laten besnijden. Er ontstond dus de volgende situatie:

- er waren in die tijd Joden die de wet onderhielden, maar niet gelovig waren
- er waren Joden die tot geloof waren gekomen, maar ook wandelden in de ordinantiën van de wet
- er waren gelovigen uit de volkeren, die zich niet lieten besnijden. Dat is het volk dat God heeft aangenomen voor Zijn naam (Hand. 15:14).

Er zullen ook onder de heidenen gelovigen zijn geweest die zich toch hebben laten besnijden; maar van hen zei Paulus dat het geloof hun geen nut deed, als zij zich van die dwaling niet bekeerden.

Samenvattend:

Abraham werd gerechtvaardigd uit het geloof toen hij nog niet besneden was en nog een heiden was. Israël was er immers nog niet en er was dus ook geen onderscheid tussen Joden en heidenen.

God sluit een onvoorwaardelijk verbond met de gerechtvaardigde Abraham.

De beloften bij dit verbond zijn een land, een volk en koningen.

Het teken van dit verbond is de besnijdenis, maar de besnijdenis zelf is het verbond niet.

De besnijdenis was bedoeld voor de nakomelingen van Abraham naar het vlees. God had bekendgemaakt dat door hen heen, door het volk Israël heen, het aardrijk gezegend zou worden en dat de heidenen door het volk deelgenoten zouden worden van de kennis van God.

Toen de Koning van Israël was gekomen en het volk zich van zijn hoge roeping moest kwijten, bleef het in gebreke ten opzichte van de volkeren en werd Paulus geroepen. Hij predikte tot de heidenen en verkondigde hun de God van Abraham, God Die de doden levend maakt.

Maar hoe zit het dan met de verbonden met Israël, het oude en het nieuwe verbond? Hoe passen die in dit plaatje?
Daarover ga ik verder in het volgende deel van Hoe lees ik de Bijbel.

Meer lezen?

Zie deel 9: Verbonden in de Bijbel (deel 2)

